

СТАН, ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СТРАХОВОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ

Страховий ринок – це особлива сфера грошових відносин, де об’єктом купівлі-продажу виступає специфічна послуга – страховий захист, формується пропозиція і попит на неї [3]. Створення ефективної системи захисту майнових прав та інтересів у окремих громадян, підприємців і підприємств, підтримання соціальної стабільності у суспільстві й економічної безпеки держави неможливе без функціонування потужного ринку страхових послуг.

Крім того, страхування є важливим джерелом акумулювання коштів для подальшого інвестування в реструктуризацію економіки [2]. Воно значною мірою звільняє бюджет держави від тягаря витрат на відшкодування збитків, що мають місце внаслідок природних катаклізмів, катастроф, нещасних випадків, захищає підприємців від різноманітних ризиків, забезпечує підтримку рівня соціальних стандартів громадян. В цілому страхова діяльність належить до найприбутковіших видів світового бізнесу.

Ринок страхових послуг України залишається одним з найбільш капіталізованих серед інших вітчизняних небанківських фінансових ринків. Загальна кількість страхових компаній станом на 31.12.2015 р. становила 361, у тому числі страхові компанії «life» – 49, страхові компанії «non-life» – 312, (станом на 31.12.2014 р. – 382 компанії, у тому числі страхові компанії «life» – 57, страхові компанії «non-life» – 325). Кількість страхових компаній має тенденцію до зменшення, так за 2015 рік порівняно з 2014 роком, кількість компаній зменшилася на 21 страхову компанію, порівняно з 2013 роком зменшилася на 46 страхових компаній [1].

За 2015 рік частка валових страхових премій у відношенні до ВВП становила 1,5%, що на 0,2 в.п. менше в порівнянні з 2014 роком; частка чистих страхових премій у відношенні до ВВП за 2015 рік становила 1,1%, що на 0,1 в.п. менше в порівнянні з відповідним показником 2014 року. У порівнянні з 2014 роком на 2968,7 млн. грн. (11,1%) збільшився обсяг надходжень валових страхових премій, обсяг чистих страхових премій збільшився на 3762,1 млн. грн. (20,2%). Збільшення валових страхових премій відбулося з таких видів страхування: страхування вантажів та багажу (збільшення валових страхових платежів на 1713,4 млн. грн. (93,0%)); автострахування (КАСКО, ОСЦПВ, «Зелена картка») (збільшення валових страхових платежів на 1311,6 млн. грн. (20,0%)); страхування відповідальності перед третіми особами (збільшення валових страхових платежів на 619,7 млн. грн. (43,0%)); медичне страхування (збільшення валових страхових платежів на 303,8 млн. грн. (18,7%)); страхування майна (збільшення валових страхових платежів на 280,9 млн. грн. (8,8%)); авіаційне страхування (збільшення валових страхових платежів на 172,3 млн. грн. (62,3%)); страхування медичних витрат (збільшення валових страхових платежів на 158,6 млн. грн. (47,8%)). Проте, у порівнянні з 2014 роком, зменшився обсяг валових страхових премій з таких видів страхування, як: страхування фінансових ризиків (зменшення валових страхових платежів на 741,3 млн. грн. (17,1%)); страхування від нещасних випадків (зменшення валових страхових платежів на 427,8 млн. грн. (44,4%)); страхування кредитів (зменшення валових страхових платежів на 336,0 млн. грн. (49,1%)); страхування від вогневих ризиків та ризиків стихійних явищ (зменшення валових страхових платежів на 330,3 млн. грн. (14,3%)). Питома вага чистих страхових премій у валових страхових преміях за 2015 рік становила 75,2%, що на 5,7 в.п. більше в порівнянні з 2014 роком [1].

Україна робить тільки перші кроки на шляху до інтеграції страхового ринку України у світовий. Проте його подальший розвиток стримується низкою актуальних проблем:

- політична нестабільність в країні;
- слабкі зовнішньоекономічні зв’язки України у сфері страхування з іншими країнами;
- нерозвиненість національної страхової інфраструктури;

- недостатній рівень і потенціал розвитку страхування за межами країни;
- низькі показники конкурентоспроможності українських страхових компаній [4].

Для подолання цих стримуючих факторів практикують поглинання і капіталізацію нерозвинених та малозабезпечених страхових компаній для зменшення кількості ризикових портфелів на ринку страхування. Важливим є також підвищення темпів зростання окремих видів страхування, поліпшення якості послуг, впровадження нових продуктів.

Підвищення рівня розвитку страхового ринку має забезпечити зростання суспільної довіри до самого механізму страхування. Для цього потрібно розробити стратегію розвитку страхового ринку включаючи такі питання:

- створення ефективного механізму нагляду та контролю за ринком;
- вдосконалення нормативно-правової бази;
- забезпечення розвитку довгострокового страхування життя, яке дає змогу перетворювати заощадження клієнтів в довгострокові інвестиції;
- підняття рівня довіри фізичних та юридичних осіб до страхових компаній;
- забезпечення інтегрування страхового ринку України до світового фінансового простору.

Одночасно головними завданнями розвитку страхування залишаються підвищення конкурентоспроможності, рівня інвестиційної привабливості страхових компаній, розвиток сучасної інфраструктури страхового ринку, створення єдиних баз даних страхових компаній. Пріоритетним є розвиток класичних видів довгострокового і накопичувального особистого страхування, вдосконалення правових і організаційних основ обов'язкового страхування. Формування розвинутого ринку страхових послуг в Україні завдяки врахуванню тенденцій і особливостей розвитку страхових ринків економічно розвинених країн світу забезпечить сприятливі умови для ринкової трансформації та стабільного розвитку національної економіки.

Література

1. Інформація про стан і розвиток страхового ринку України за 2015 рік [Електронний ресурс] / Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг. – Режим доступу: <http://nfp.gov.ua/content/informaciya-pro-stan-i-rozvitok.html>
2. Новіков О.Є. Перспективи розвитку страхового ринку України / О.Є. Новіков, О.Д. Сафонова // Науковий вісник МДУ імені В.О. Сухомлинського. – 2014. – Випуск 5.2(101). – С. 92-96.
3. Осадець С.С. Страхування : підручник / С.С. Осадець. – К.: КНЕУ, 2002. – 599 с.
4. Черкасова С. Основні проблеми страхового ринку України [Електронний ресурс] / С. Черкасова, І. Ткаченко. – Режим доступу: <http://dspace.oneu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/2376/1/>